

LEGENDA

 Cesta okolo Tatier

 alternatívna trasa

 trasa Liptovský Mikuláš – Ifanovská dolina

 Liptovská cyklomagistrála

zastrešené odpočívadlo
pre cyklistov

TURISTICKÉ ATRAKCIE

- 1 Kostol sv. Mikuláša
- 2 Pongráčovská kúria
- 3 Prvý stoličný dom Múzeum Janka Kráľa
- 4 Župný dom
- 5 Bývala Synagóga
- 6 Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva
- 7 Evanjelický kostol
- 8 Galéria Petra Michala Bohúša

- 9 Kostol sv. Petra z Alkantary
a franšiskánsky kláštor
- 10 Aquapark Tatralandia
- 11 Areal vodného slalomu Ondreja Cibáka
- 12 Jaskyňa slobody
- 13 Ľadová jaskyňa
- 14 Artikulárny kostol v Svätom Križi
- 15 Lyžiarske stredisko Jasná na Chopku

Liptów, kraina geograficzno-historyczna, położona w Kotlinie Liptowskiej, w dolinie rzeki Wagu, jest jednym z najpiękniejszych regionów Słowacji. Niepowtarzalne walory krajobrazowe i przyrodnicze chronią trzy parki narodowe: Tatrzański, Niżne Tatry i Wielka Fatra, które położone są na otaczających kotlinę Liptowską stokach górskich. Masywy te wyznaczają również geograficzne granice krainy. Najwyższym szczytem jest Bystrá (2248 m n.p.m.) w Tatrach Zachodnich, najniższym punktem (430 m n.p.m.) dolina Wagu nieopodal Kráľovian. W centralnej części kotliny leży Liptowska Mara, sztuczny zbiornik wodny utworzony na Wagu w latach 1965–75, zawdzięczający swoją nazwę jednej z trzynastu liptowskich wsi, które zatopiły wody jeziora. Zbiornik pełni funkcje retencyjne, gromadzi ponad 360 mln metrów sześciennych wody i jest największy pod tym względem na Słowacji. Miejscowość Liptowski Tarnowiec położona na północno-wschodnim brzegu jeziora jest centrum rekreacji i sportów wodnych. Atrakcją regionu są kąpieliska termalne w Liptowskim Mikulaszu, Liptowskim Janie i Beszeniovej. Słynne Jaskinie Demianowskie tworzą najdłuższy system jaskiń na Słowacji.

Liptov, geograficko-historická krajina rozprestierajúca sa v Liptovskej kotlinie, v doline rieky Váh, je jedným z najkrajších regiónov Slovenska. Neopakovateľné hodnoty krajiny a prírody sú chránené tromi národnými parkami: Tatranským, Nízke Tatry a Veľká Fatra, ktoré sú zriadené na horských svahoch obklopujúcich Liptovskú kotlinu. Tieto masívy určujú zároveň geografické hranice krajiny. Najvyšším vrchom je Bystrá (2248 m n. m.) v Západných Tatrách, najnižším bodom (430 m n. m.) je dolina Váhu neďaleko Kráľovian. V centrálnej časti kotliny leží Liptovská Mara, umelá vodná nádrž vytvorená na Vahu v rokoch 1965 – 1975, pomenovaná po jednej z trinástich liptovských dedín, ktoré boli zaplavené vodou nádrže. Je to retenčná nádrž, hromadí viac ako 360 mil. kubických metrov vody a je z tohto hľadiska najväčším vodným dielom na Slovensku. Obec Liptovský Trnovec ležiaca na severovýchodnom brehu jazera je rekreačným centrom a strediskom vodných športov. Atraktiou regiónu sú termálne kúpele v Liptovskom Mikulášu, Liptovskom Jane a Bešeňovej. Známe Demänovské jaskyne tvoria najdlhší systém jaskýň na Slovensku.

Ślajak wokół Tatr, odcinek miejski wzdłuż brzegów Wagu w Liptowskim Mikulaszu / Cesta okolo Tatier, mestský úsek pozdĺž brehov Váhu v Liptovskom Mikulášu

Palúčanský most – Vrbecký most – Okoličné

Do Liptovského Tarnovca / Do Liptovského Trnovca

Začiatok cesty okolo Tatier pri Palúčanskom moste – Tatralandia – Liptovský Trnovec

Do Źarskej Doliny / Do Źiarskej doliny

Začiatok cesty okolo Tatier pri Palúčanskom moste – pozdĺž Váhu – Okoličné – Podbreziny – Smrečany – Źiar

ŚcieŹka w Liptovskim Mikulaszu, prowadząca wzdłuż prawego brzegu Wagu, to pierwszy zrealizowany odcinek szlaku wokół Tatr, który wiedzie przez Liptów. Znad Wagu blisko jest do historycznego pełnego zabytków centrum miasta, gdzie dla wygody cyklistów i pieszych, na głównym deptaku wydzielono pas do poruszania się na rowerze. Początek szlaku znajduje się przy moście Palucańskim, stąd do centrum miasta najlepiej udać się ulicą Sztura. Odcinek szlaku w Liptowskim Mikulaszu ma charakter rekreacyjny, doskonale też nadaje się do jazdy na rolkach. W wielu miejscach umieszczono ławeczki, w pobliżu ścieŹki znajdują się również place zabaw dla dzieci, atrakcją jest Ośrodek Kajakarstwa Górskiego im. Ondreja Cibáka. Przy Hotelu Lodenica działa ośrodek serwisowy Park Tool a Rock Machine, gdzie

Cesta v Liptovskom Mikulášu, ktorá vedie pozdĺž pravého brehu Váhu, je prvým realizovaným úsekom cesty okolo Tatier prechádzajúcim cez Liptov. Od Váhu je už blízko historického centra mesta plného pamätihodností, kde bol v hlavnej pešej zóne pre pohodlie cyklistov a chodcov oddelený pruh pre cyklistov. Začiatok cesty je na Palúčanskom moste, odkiaľ je do centra mesta najlepšie prejsť Štúrovou ulicou. Úsek cesty v Liptovskom Mikulášu má rekreačný charakter, dokonale sa hodí aj na jazdu na kolieskových kočuliach. Na mnohých miestach nájdeme lavičky, neďaleko chodníka sú detské ihriská, atrakciou je tiež Areál vodného slalomu Ondreja Cibáka. Pri hoteli Lodenica funguje servisné stredisko Park Tool a Rock Machine, kde majú

rowerzyści i rolkarze w razie konieczności mają zapewniony bezpłatny dostęp do pompki i podstawowych narzędzi.

Z trasą nad Wagiem łączą się atrakcyjne szlaki rowerowe o różnym stopniu trudności. Przy moście Palucazańskim można rozpocząć wycieczkę wokół sztucznego zbiornika Liptowska Mara, trasa prowadzi przez Liptowski Tarnowiec, gdzie znajduje się jedyne dozwolone kąpielisko nad zalewem. Po drodze mijają się Tatralandię, największy na Słowacji park wodny z basenami geotermalnymi. Z Liptowskiego Tarnowca można kontynuować wycieczkę wzdłuż brzegów jeziora do Liptowskiej Sielnicy (5 km), przez którą przebiega znakowany odcinek cyklomagistrali Orawskiej, prowadzący z Zuberca (patrz mapa Orawa), biegnący dalej w kierunku zachodnim do Ružomberku.

Inna trasa rozpoczyna się przy moście Wierzbickim. Skracając na południe i przekraczając Wag, wjeżdża się na szlak rowerowy prowadzący do Tatr Niżnych, łączący się z cyklomagistralą Liptowską, którą można dojechać do Doliny Demianowskiej, gdzie znajdują się jedne z największych atrakcji Liptowa – Jaskinie Lodowa i Wolności oraz ośrodek narciarski Jasna pod Chopokiem. W sezonie letnim rowerzyści mogą skorzystać z oferty parku downhillowego Bike World Jasna i zjechać jedną z 6 tras o różnym stopniu trudności.

Ciekawą propozycją jest ścieżka rowerowa biegnąca do Żarskiej Doliny w Tatrach. Jadąc szlakiem wokół Tatr wzdłuż Wagu w kierunku wschodnim, dojeżdża się do ujścia potoku Smrečianka, trasa prowadzi wzdłuż prawego

S cyklodrogiem pri Váhu sa spájajú atraktívne cyklotrasy s rôznym stupňom náročnosti. Pri Palučánskom moste možno začať výlet okolo umelej vodnej nádrže Liptovská Mara, trasa vedie cez Liptovský Trnovec, kde nájdeme jediné oficiálne prírodné kúpalisko pri nádrži. Cestou prechádzame popri Tatralandii, najväčšom vodnom parku na Slovensku s geotermálnymi bazénmi. Z Liptovského Trnovca pokračujeme vo výlete pozdĺž brehov nádrže do Liptovskej Sielnice (5 km), cez ktorú prechádza označený úsek Orawskej cyklomagistraly zo Zuberca (pozri mapa Orawa) a ďalej smerom na západ do Ružomberka.

Iná trasa sa začína pri Vrčbickom moste. Po odbočení na juh a prekročení Váhu vchádzame na cyklistický chodník, ktorý vedie do Nízkych Tatier a spája sa s Liptovskou cyklomagistralou tiahnoucou sa do Demänovskej doliny, kde nájdeme jednu z najväčších atrakcií Liptova – jaskyne: Ladová a Slobody a pod Chopkom lyžiarske stredisko Jasná. V letnej sezóne môžu cyklisti využiť ponuku downhill parku Bike World Jasna a vyskúšať si jednu zo 6 trás s rôznym stupňom náročnosti.

Zaujímavý je cyklistický chodník vedúci do Žiarskej doliny v Tatrách. Cesta okolo Tatier pozdĺž Váhu na východ nás privedie k ústiu potoka Smrečianka, trasa vedie pozdĺž pravého brehu potoka, až k novému mostu na okraji mestskej časti Podbreziny (5,7 km od Palučánskeho mosta). Po prekročení mosta pokračuje cesta smerom na sever k Tatrám už po ľavom brehu potoka až do Smrečian, kde sa opäť vráti na pravý breh Smrečianky (9,5 km). Trasa sa končí v Žiari za lyžiarskym a športovým strediskom pri autobusovom depe (14 km). Výlet môže pokračovať do chaty v Žiarskej doline (1289 m n. m.) alebo cyklotrasou pod úpäťm Tatier – na západ od Jalovskej doliny (4,6 km) alebo na východ do Úzkej doliny (7,5 km) a ďalej do Pribyliny, kde sa nachádza zaujímavé Múzeum liptovskej dediny.

brzegu potoku, aż do nowego mostu na obrzeżach dzielnicy Podbreziny (5,7 km od mostu Palucazańskiego). Po przekroczeniu mostu ścieżka biegnie na północ w kierunku Tatr, już lewym brzegiem potoku aż do Smrečian, gdzie powtórnie wraca na prawy brzeg Smrečianki (9,5 km). Trasa kończy się w Żarze za ośrodkiem narciarskim i sportowym przy zajezdni autobusów (14 km). Można kontynuować wycieczkę do schroniska w Żarskiej Dolinie (1289 m n.p.m.) albo wjechać na szlak rowerowy biegnący w podnóże Tatr – na zachód do Jalowieckiej Doliny (4,6 km) lub na wschód do Wąskiej Doliny (7,5 km) i dalej do Przybyliny, gdzie znajduje się interesujący skansen budownictwa liptowskiego.

Liptowski Mikołusz miasto powiatowe, 33 600 mieszkańców, pięknie położone w sercu Kotliny Liptowskiej nad rzeką Wag, na wschodnim brzegu Jeziora Liptowskiego, w otoczeniu Tatr Niżnych i Tatr Zachodnich. Centrum turystyczne, kulturalne i przemysłowe Liptowa. Znaleźiska archeologiczne potwierdziły zasiedlenie okolic Mikołusza w epoce brązu, a pierwsza osada średniowieczna pochodzi z przełomu IX i X wieku. W 1286 roku król węgierski Władysław IV potwierdził prawo własności Mikołusza Mikołajowi i Andrzejowi synom Serafina. W rękach ich potomków, rodziny Pongráców, majątek pozostawał aż do połowy XIX wieku. W 1360 roku osada uzyskała prawo targowe, sądowe i miejskie, a kiedy w XVII wieku Pongrácowie przystąpili do reformacji, działał tu znany kaznodzieja ewangelicki Jerzy Trzanowski – autor zbioru pieśni religijnych *Cithara Sanctorum*, najpopularniejszej książki wśród ludu słowackiego. W 1677 roku miasto zostało siedzibą żupy liptowskiej (węgierska jednostka administracyjna), a w 1713 roku odbyło się tu pamiętne posiedzenie sądu żupnego, na którym skazano na śmierć przez powieszenie za żebro zbrojnika Jura-

pál počet remeselníckych dielní, stavali sa nové domy, značne sa oživil obchod, najmä vďaka moravským Židom, ktorí sa tu vo veľkom počte usadili a v roku 1731 si vybudovali prvú synagógu a vedľa nej chader – školu, ktorá tu pôsobila do 2. svetovej vojny. V prvej polovici 19. storočia sa Liptovský Mikuláš stal strediskom slovenského kultúrneho diania, pôsobila tu prvá

Liptovský Mikuláš – okresné mesto, 33 600 obyvateľov, malebne položené v srdci Liptovskej kotliny nad Váhom, na východnom brehu Liptovskej Mary, obklopené Nízkymi a Západnými Tatrami. Je to turistické, kultúrne a priemyselné centrum Liptova. Archeologické nálezy potvrdili osídlenie okolia Mikuláša v dobe bronzovej a prvá stredoveká osada pochádza z prielomu 9. a 10. storočia. V roku 1286 uhorský kráľ Ladislav IV. potvrdil vlastnické právo k Mikulášu na synov Serafina – Mikuláša a Ondreja. V rukách ich potomkov z rodu Pongrácovcov ostal majetok až do polovice 19. storočia. V roku 1360 získala osada právo trhu, súdenia a mestské privilégia a keď sa v 17. stor. Pongrácovi pridali k reformácnemu hnutiu, pôsobil tu známy evanjelický farár Juraj Tranovský – autor súboru náboženských piesní *Cithara Sanctorum*, najpopulárnejšej knihy medzi slovenským ľudom. V roku 1677 získalo mesto postavenie sídla Liptovskej župy a v roku 1713 sa tu konalo osudové zasadnutie župného súdu, na ktorom bol na trest smrti obesením za rebro na hák odsúdený zbrojník Juraj Jánošík. V 18. storočí došlo k ďalšiemu rozvoju mesta, stú-

ja Janosika. W XVIII nastąpił dalszy rozwój miasta, wzrastała liczba warsztatów rzemieślniczych, budowano nowe domy, znacznie ożywił się handel, głównie dzięki morawskimi Żydom, którzy się tu licznie osiedlili i w 1731 roku postawili pierwszą synagogę a obok niej chader – szkołę, która działała do czasów drugiej wojny światowej. W pierwszej połowie XIX wieku stał się Liptowski Mikuláš ośrodkiem słowackiego życia kulturalnego, działała tu pierwsza słowacka biblioteka publiczna i teatr amatorski założony przez Gašpara Belopotockiego oraz literacko-kulturalne stowarzyszenie „Tatrín”, powstałe z inicjatywy ewangelickiego proboszcza Michała Hodży. Tutaj w 1848 roku ogłoszono pierwszy program narodowo-polityczny Słowaków *Žiadania narodu słowackiego*, 1. maja 1918 na wiecu robotniczym przyjęto postulaty samostanowienia dla narodu słowackiego. Połączenie z kolejną koszycko-bogumińską wpłynęło na roz-

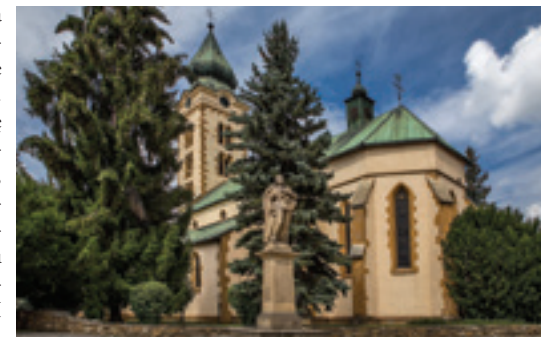
wój gospodarczy, miasto stało się jednym z największych ośrodków przemysłu skórzanego na Węgrzech, który rozwinął się z tradycyjnych garbarskich zakładów rzemieślniczych. W czasie II wojny światowej Liptowski Mikuláš był jednym z centrów antyfaszystowskiego ruchu oporu, walki o wyzwolenie miasta, które trwały ponad trzy miesiące, pochłonęły wiele ofiar. Po II wojnie światowej miasto znacznie się powiększyło o nowe dzielnice i stało dużym ośrodkiem przemysłowym, z zakładami mechanicznymi, tekstylnymi, przetwórczymi,

słowacką veřejną knižnica a amatérské divadlo založené Gašparom Belopotockým a literárno-kultúrny spolok „Tatrín“, ktorý vznikol z iniciatívy evanjelického farára Michala Hodžu. Tu bol v roku 1848 vyhlásený prvý národnopolitický program Slovákov *Žiadosti slovenského národa* a 1. mája 1918 na robotníckom zhromaždení odznela rezolúcia s požiadavkou samourčovacího práva pre slovenský národ. Prepojenie s košicko-bohumínskou železnicou prispelo k hospodárskemu rastu, mesto sa stalo jedným z najväčších stredísk kožiarskeho priemyslu v Uhorsku, ktorý sa vyvinul z tradičných garbiarskych remeselníckych dielní. V období 2. svetovej vojny bol Liptovský Mikuláš jedným z centier protifašistického odbojového hnutia, boje za oslobodenie mesta, ktoré trvali viac ako tri mesiace, si vyžiadali mnoho obetí. Po 2. svetovej vojne pribudli nové štvrte, mesto sa značne rozšírilo a stalo sa veľkým priemyselným strediskom so strojárskymi, textilnými, spracovateľskými závodmi, okrem toho tu boli závody na výrobu nábytku, tlačiarne a rozvíjal sa kožiarsky priemysel. Dnes je Mikuláš turistickým centrom Liptova vďaka atraktívnej polohe v blízkosti Tatier, Liptovskej Mary, Demänovskej doliny s moderným strediskom zimných športov Jasná na Chopku, kde je k dispozícii 30 vlekov a lanoviek ¹⁵. Konajú sa tu mnohé pravidelné kultúrne podujatia, o. i. Stoličné dni, Mikulášske leto, decembrový Mikulášsky jarmok, divadelné a literárne prehliadky. Populárny je cykloturistický maratón Po stopách Martina Rázusa.

a także meblowymi, drukarskimi i skórzanymi. Dziś, dzięki atrakcyjnemu położeniu w pobliżu Tatr, Liptowskiej Mary, Doliny Demianowskiej z nowoczesnym ośrodkiem sportów zimowych Jasna na Chopoku, gdzie działa z 30 wyciągów i kolejek linowych ¹⁵, jest Mikuláš centrum turystycznym Liptowa. Odbywa się tu wiele cyklicznych imprez kulturalnych, m.in. Dni Stolicy, Mikulášowe Lato, grudniowy Jarmok Mikulášowski, przeglądy teatralne i literackie. Popularny jest Maraton Rowerowy Śladami Martina Rázusa.

Warto zobaczyć

Kościół p.w. św. Mikołaja ¹ znajduje się w najstarszej części miasta, przy placu Wyzwolicielei (Námestie osloboditeľ'ov), wokół którego kształtowała się przyszła osada. To największa gotycka świątynia w Liptowie, powstała na miejscu wcześniejszej romańskiej kaplicy około 1280 roku. Kościół był kilkakrotnie przebudowywany, jednak gruntowna rekonstrukcja przeprowadzona w latach 1941–43 przywróciła w znacznej mierze jego pierwotny charakter. We wnętrzu zachowały się trzy gotyckie ołtarze poświęcone św. Mikołajowi, Pannie Marii i Bożemu Ciąhu. Unikatowa jest kamienna chrzcielnica z 1490 roku z kutym miedzianym barokowym wiekiem z XVII wieku. W czasach reformacji tutaj właśnie swoje słynne kazania głosił ewangelicki kaznodzieja Jerzy Trzanowski.

Dwór Pongráców ² to najstarszy budynek wśród dobrze zachowanych renesansowych, barokowych i klasycystycznych kamienic otaczających plac Wyzwolicielei (Námestie osloboditeľ'ov). Okazała siedziba zasłużonej i zamożnej rodziny Pongráców powstała w połowie XV wieku.

Pozoruhodnosti

Kostol sv. Mikuláša ¹ sa nachádza v najstaršej časti mesta pri Námestí osloboditeľov, okolo ktorého sa formovala budúca osada. Je to najväčší gotický chrám na Liptove, vznikol na mieste staršej románskej kaplnky okolo roku 1280. Kostol bol niekoľkokrát prestavaný, ale najrozsiahlejšia rekonštrukcia mu v rokoch 1941 – 43 prinavrátila v značnej miere jeho pôvodný charakter. V interiéri sa zachovali tri gotické oltáre venované sv. Mikulášovi, Panne Márii a Božiemu telu. Unikátna je kamenná krstiteľnica z roku 1490 s tepaným medeným barokovým vekom zo 17. storočia. V období reformácie práve tu svoje známe kázne prednášal evanjelický kazateľ Juraj Tranovský.

Pongrácovská kúria ² je najstaršou budovou medzi dobre zachovanými renesančnými, barokovými a klasicistickými kamennými domami okolo Námestia osloboditeľov. Veľkolepé sídlo zasluženej a zamožnej rodiny Pongrácovcov vznik-

lo v polovici 15. storočia. Po zriadení sídla župy v Liptovskom Mikuláši sa tu konali prvé zasadnutia jej orgánov. Dnes je tu Centrum Kolomana Sokola (1902 – 2003), významného grafika a maliara a mikulášskeho rodáka.

Prvý stoličný dom ³, dnes **Múzeum Janka Kráľa** (Námestie osloboditeľov 31), sídlil v kamenej budove, ktorá bola na tento účel vykúpená od rodiny Illés-

Po ustanowieniu w Świętym Mikołuszu siedziby żupy liptowskiej tutaj odbywały się jej pierwsze posiedzenia. Dziś mieści się tu Centrum Kolomana Sokola (1902–2003), wybitnego grafika i malarza, który pochodził z Liptowskiego Mikołusza.

Pierwszy Dom Żupy 3 dziś **Muzeum Janka Kráľa** (Námestie osloboditeľ'ov 31) miał swoją siedzibę w kamienicy, którą na ten cel odkupiono od rodziny Illésházycch. Ozdobą budynku jest masyw-

na potrójna arkada. Od 1955 roku mieści się tu muzeum nazwane imieniem Janka Kráľa (1822–1876), romantycznego poety i działacza politycznego, który w okresie Wiosny Ludów organizował słowackie oddziały powstańcze. W muzeum można obejrzeć ekspozycje prezentujące historię miasta i tradycje rzemieślnicze z warsztatem garbarskim, a w podziemiach dawne narzędzia tortur. Według tradycji to właśnie tutaj sądzono i poddawano męce legendarnego zbrojnika Janosika.

Dom Żupy 4 okazały budynek stojący pośrodku placu to druga siedziba liptowskiej żupy, której herb widnieje na fasadzie. Neobarokowy budynek wzniesiony w 1793 roku swój obecny wygląd uzyskał

házyovcov. Budova je charakteristická mohutnou trojitou arkádou. Od roku 1955 sa tu nachádza múzeum Janka Kráľa (1822 – 1876), romantického básnika a buditeľa, ktorý v období jari národov organizoval slovenské povstalecké oddiely. V múzeu môžeme navštíviť expozíciu prezentujúcu históriu mesta a remeselnícke tradície s garbiarskou dielňou, v podzemných priestoroch je expozícia známa ako Mikulášska mučiareň. Podľa tradície práve tu bol súdený a mučený povestný zbrojník Jánošík.

Župný dom 4 – veľkolepá budova postavená v strede námestia – je druhým sídlom Liptovskej župy, ktorej erb je zobrazený na priečelí. Neobaroková stavba z roku 1793 získala svoju dnešnú podobu po rozšírení v roku 1907, keď jej pribudli dve poschodia. V súčasnosti je sídlom okresného úradu.

Bývala **Synagóga 5** (Hollého ulica) bola postavená v rokoch 1842 – 46, na mieste pôvodnej drevenej synagógy z roku 1731. Klasicistická monumentálna budova s harmonickými proporáciami a štíhlymi stĺpmi skrýva secesný interiér, v ktorom sa zachovali časti pôvodnej polychromie. Bohatá židovská obec udržiavala v meste niekoľko škôl, nielen známu ješivu, ale aj súkromné gymnázium. Od roku 1853 tu pôsobilo zariadenie pre hluchonemé deti. Židia sa zaoberali hlavne obchodom, mali niekoľko rentabilných podnikov. Z tejto komunity pochádzali o. i. Samuel Fischer, zakladateľ známeho berlínskeho vydavateľstva, či Wilhelm Bacher, ktorý viedol ješivu v Budapešti. Zánik židovskej komunity, ktorá významne prispela k hospodárskemu rozvoju mesta, priniesla 2. svetová vojna. 885 židovských občanov bolo vyvezených do tábora smrti. Miestny evanjelický farár, Vladimír Kuna, ktorý zachránil život mnohým židovským deťom, bol vyznamenaný medailou Spravodlivý medzi národmi. V súčasnosti je synagóga pobočkou Múzea Janka Kráľa. Od roku 1991 sa tu konajú hudobné koncerty s názvom

po rozbudowie w roku 1907, kiedy wzbogacił się o dwie kondygnacje. Obecnie jest siedzibą Urzędu Rejonowego.

Dawna **synagoga 5** przy ulicy Hollego powstała w latach 1842–46, na miejscu pierwszej drewnianej z roku 1731. Klasykistyczna monumentalna bryła o wyważonych proporcjach i wysmukłych kolumnach skrýwa secesyjne wnętrze, w którym zachowały się fragmenty pierwotnej polichromii. Bogata gmina żydowska utrzymywała w mieście kilka szkół, nie tylko słynną ješiwę, ale i prywatne gimnazjum. Od 1853 roku działał zakład dla głuchoniemych dzieci. Żydzi zajmowali się głównie handlem, posiadali kilka rentownych przedsiębiorstw. Z tej społeczności wywodzili się m.in. Samuel Fischer, założyciel znanego berlińskiego wydawnictwa, czy Wilhelm Bacher kierujący ješiwą w Budapeszcie.

Kres żydowskiej społeczności, która tak przyczyniła się do gospodarczego rozkwitu miasta, przyniosła II wojna światowa. 885 obywateli żydowskich deportowano do obozów zagłady. Miejscowy ewangelicki proboszcz, Vladimír Kuna, który uratował wiele żydowskich dzieci, został odznaczony medalem „Sprawiedliwy wśród narodów świata”. Obecnie synagoga jest filią Muzeum Janka Kráľa. Od 1991 roku odbywają się tu koncerty muzyczne pod nazwą Mosty – Gesharim. W czerwcu 1992 roku na murze synagogi odsłonięto tablicę pamiątkową, poświęconą ofiarom Holocaustu.

Słowackie Muzeum Ochrony Przyrody i Speleologii 6 (ul. Školská 4) jako jedyna placówka na Słowacji zajmuje się badaniami i dokumentacją zjawisk krasowych. Można tu zobaczyć stałe wystawy dotyczące zjawisk krasowych i archeologii, kolekcję ponad 400 minerałów z całego świata oraz ekspozycję przyrodniczą prezentującą faunę i florę Tatr.

Mosty – Gesharim. V júni 1992 bola na stene synagógy odhalená pamätná tabuľa venovaná obetiam Holokaustu.

Slovenské múzeum ochrany prírody a jaskyniarstva 6 (ul. Školská 4) sa ako jediné zariadenie na Slovensku zaoberá výskumom a dokumentáciou krasových javov. Môžeme tu navštíviť stále expozície týkajúce sa krasových javov a jaskyniarstva, zbierku viac ako 400 minerálov z celého sveta a prírodopisnú expozíciu venovanú faune a flóre Tatier.

Evanjelický kostol 7, ul. Tranovského, je klasicistickou stavbou s neoromantickým priečelím, postavenou v rokoch 1783 – 85, keď rakúsky cisár Jozef II. vydal tolerančný patent, ktorým zaručil slobodu vierovyznania a povolil nekatolíkom budovať vlastné chrámy, ale pod podmienkou, že nebudú mať vežu (štíhla veža s tromi zvonmi, ktorá zdobí južné priečelie kostola v Mikuláši, bola pristavaná až sto rokov neskôr). Farárom tunajších evanjelikov bol Michal Hodža, predstaviteľ obrodnecko-hnutia. Za jeho čias sa farnosť v Mikuláši stala dôležitým strediskom slovenského národného diania. V roku 1844 tu vznikol spolok „Tatrin“ a tu boli zostavené v revolučnom nadšení rokov meruôsmych *Žiadosti slovenského národa*. V súčasnosti je v miestnostiach farnosti prezentovaná expozícia múzea.

Kościół ewangelicko-augsburski **7** przy ul. Tranovského to klasycystyczna budowla z neoromantyczną fasadą, wybudowana w latach 1783–85, kiedy cesarz austriacki Józef II wydał tzw. patent tolerancyjny gwarantujący wolność wyznania i zezwalający niekatolikom na budowę własnych świątyń, jednak pod warunkiem, że nie będą miały wieży (smukła wieża z trzema dzwonami wieńcząca południową fasadę kościoła w Mikułszu została dobudowana dopiero sto lat później). Proboszczem tutejszej ewangelickiej parafii był Michał Hodža przedstawiciel ruchu odrodzeniowego. Za jego czasów mikułszowska plebania stała się ważnym ośrodkiem słowackiego życia narodowego. W 1844 roku powstało tu Towarzystwo Tatrin, tu również redagowano w rewolucyjnej atmosferze roku 1848 *Žądania narodu slowackiego*. Obecnie w pomieszczeniach plebanii mieści się muzealna ekspozycja.

Galeria Petera Michala Bohúňa **8** mieści się na ul. *Tranovského 3* w budynku dawnej ewangelickiej szkoły, którą w latach 70. XX wieku przebudowano i zmodernizowano w duchu funkcjonalizmu. Galeria założona w 1955 roku gromadzi słowackie dzieła sztuki, głównie współczesne i XIX-wieczne, wśród których dominuje kolekcja twórczości patrona ekspozycji Petera Michala Bohúňa, wybitnego malarza, który w latach 1854–65 właśnie tutaj pracował jako nauczyciel.

Kościół św. Piotra z Alkantary i klasztor franciszkanów **9**

znajduje się w dzielnicy Okoliczne, nad brzegami Wágu przy ul. Klastornej i należy do najważniejszych średniowiecznych zabytków Słowacji. Późnogotycki zespół klasztornych budowli powstał w latach 1480–92, w końcu XVII wieku został przebudowany. Główny barokowy ołtarz zdobią dwie gotyckie rzeźby: św. Barbary i św. Katarzyny, które pochodzą

Galéria Petra Michala Bohúňa **8** sa nachádza na ul. *Tranovského 3* v budove dávnej evanjelickej školy, ktorá bola v 70. rokoch 20. storočia prestavaná a modernizovaná v duchu funkcionalizmu. Galéria bola založená v roku 1955, zhromažďuje slovenské umelecké diela, hlavne súčasné a z 19. storočia, medzi ktorými dominuje zbierka tvorby patróna expozície Petra Michala Bohúňa, významného maliara, ktorý tu pracoval v rokoch 1854 – 65 ako učiteľ.

Kostol sv. Petra z Alkantary a františkánsky kláštor **9** sa nachádza v mestskej časti Okolicné, na brehu Váhu, na ul. Klastornej a patrí k najdôležitejším stredovekým pamiatkam Slovenska. Neskorogotický komplex kláštorných budov bol postavený v rokoch 1480 – 92, prestavba sa konala koncom 17. storočia. Hlavný barokový oltár zdobia dve gotické sochy: sv. Barbory a sv. Kataríny, ktoré pochádzajú zo slávnej dielne Majstra Pavla z Levoče. Františkáni tu založili knižnicu, v ktorej zhromaždili 25 tisíc zväzkov, knižnica sa stratila počas likvidácie kláštora v roku 1950. Viedli tiež školu a útulok. V súčasnosti v kláštore pôsobí Komunita Blahoslavenstiev, ktorej členovia a zástancovia rekonštruovali schátraný objekt a zriadili v ňom kláštor Panny Márie Kráľovnej Anjelov.

ze slynného warsztatu Mistrza Pawła z Lewoczy. Franciszkanie založili tu bibliotekę liczącą 25 tysięcy woluminów, która przypadła podczas likwidacji klasztoru w roku 1950. Prowadzili również szkołę i przytułek. Obecnie klasztor zajmuje Wspólnota Błogosławieństw, której członkowie i sympatycy zniszczonego obiektu wyremontowali i zamienili na klasztor Najświętszej Marii Panny Królowej Aniołów.

Aquapark Tatralandia **10** to największy na Słowacji park wodny z kąpieliskami ter-

malnymi, położony na północnym brzegu Liptowskiej Mary, z rozległym widokiem na Tatry Zachodnie (ul. Ráztocká 21). Sercem Aquaparku Tatralandia jest źródło wody termalnej o temperaturze 60,7°C, wypływającej z głębokości ponad 2500 m. Woda odznacza się właściwościami leczniczymi, świetnie wpływa na układ ruchu i układ oddechowy. Park wodny zapewnia różne atrakcje – stanowiska do masażu, gejzery, przeciwpłydy, huśtawki, 30 zakręconych zjeżdżalni i ślizgawek oraz 14 basenów. 9 basenów jest czynnych przez cały rok, 3 z nich są kryte. Znajduje się tu także plac zabaw dla dzieci boisko do siatkówki, siatkówki plażowej i piłki nożnej.

Ośrodek Kajakarstwa Górskiego im. Ondreja Cibáka **11** znajduje się nad Wągiem w południowo-wschodniej części miasta, nieopodal mostu Wierzbickiego. Na torze kajakarstwa górskiego trenują zawodnicy Kanoë Tatra Clubu, tutaj swoje sportowe umiejętności doskonalili mistrzowie olimpijscy Michal Martikán

Aquapark Tatralandia **10** je najväčším vodným parkom na Slovensku s termálnymi kúpaliskami, leží na severnom brehu Liptovskej Mary so širokou panorámou Západných Tatier (ul. Ráztocká 21). Srdcom Aquaparku Tatralandia je zdroj termálnej vody s teplotou 60,7 °C, ktorá vyviera z hĺbky viac ako 2500 m. Voda sa vyznačuje liečivými vlastnosťami, dokonale pôsobí na pohybové ústrojenstvo a dýchacie cesty. Vodný park poskytuje rôzne atrakcie – masážne trysky, gejziry, protiplydy, hojdačky, 30 tobogánov a šmykaviiek a 14 bazénov. 9 bazénov je otvorených po celý rok, 3 z nich sú kryté. Je tu tiež detské ihrisko, volejbalové ihrisko, ihrisko na plážový volejbal a futbalové ihrisko.

Areál vodného slalomu

Ondreja Cibáka **11** sa nachádza pri Váhu v juhovýchodnej časti mesta, v blízkosti Vrbického mosta.

Na trati horskej kanoistiky trénujú pretekári Kanoë Tatra Clubu, tu svoje športové zručnosti zdokonaľovali olympijskí víťazi Michal Martikán a Elena Kaliská. Športová agentúra Rafting Adventure organizuje pre záujemcov raftingové splavy. Každý rok sa tu konajú preteky vo vodnom slalome, z ktorých najznámejšie sú: Medzinárodné liptovské slalomy (apríl) a Medzinárodný tatranský slalom (máj).

Nenechajte si ujsť

Demänovské jaskyne sú geologickým zázrakom prírody. **Jaskyňa slobody** **12**, objavená v roku 1921, uchvacuje pestrosťou krasových javov. Vyskytuje sa v nej krasová výzdoba ružovej, žltej, fialovej, červenej a bielej farby, za ktorú vďačí prítomnosti zlúčenín železa, a tmavozelenej, sivej a čiernej farby – vďaka zlúčeninám mangánu. Návštevníci môžu obdivovať skalné vodopády, stalagmity a jazierka s krištáľovo čistou vodou. Skamenenú

i Elena Kaliská. Agencja sportowa Rafting Adventure organizuje dla chętnych spływy raftingowe. Odbywają się tu doroczne zawody w slalomie kajakowym, w tym najbardziej znane: Międzynarodowy Slalom Liptowski (kwiecień) i Międzynarodowy Slalom Tatrzański (maj).

Nie przegap

Demianowskie Jaskinie są geologicznym cudem natury. **Jaskinia Wolności** 12, odkryta w 1921 roku zachwyca różnorodnością form krasowych. Występują w niej nacieki zabarwione na kolor różowy, żółty, fioletowy, czerwony i biały od związków żelaza oraz ciemnozielone, siwe i czarne od związków manganu. Zwiedzający mogą podziwiać skalne wodospady i stalagmity, jeziorka z kryształowo czystą wodą.

Skamieniałe piękno doskonale uwypukla aranżacja świetlna. Przez jaskinię przepływa potok Demianowka, który wypływa spod głównego grzbietu Tatr Niżnych. Wejście do jaskini znajduje się na wysokości 870 m n.p.m. Pierwsza wzmianka o **Jaskini Lodowej** 13 pochodzi z roku 1719, a zwiedzającym udostępniono ją już w latach 1880–1885. Z korytarzy liczących 1750 m wytyczono trasę długości 650 m. Nazwę swoją zawdzięcza lodowi, który zalega głównie w jej dolnej części. Lód występuje na ziemi, w formie słupów, stalaktytów i stalagmitów. W jaskini odnaleziono kości niedźwiedzia jaskiniowego, które do połowy XVIII wieku uważano za kości smoka, dlatego też jaskinia była nazywana Smoczą. Wejście do jaskini poprzedza turystyczna ścieżka edukacyjna.

krásu dokonale zvyrazňuje hra svetla. Cez jaskyňu preteká potok Demänovka, ktorý vyteká spod hlavného hrebeňa Nízkych Tatier. Vchod do jaskyne sa nachádza vo výške 870 m n. m. Prvá zmienka o **Lodovej jaskyni** 13 pochádza z roku 1719, návštevníkom bola sprístupnená už v rokoch 1880 – 1885. Na chodbách s dĺžkou 1750 m bola vytyčená trasa 650 m. Za svoje meno vďačí trvalému zaľadneniu v jej dolnej časti. Ľad sa tu nachádza na zemi, vo forme stĺpov, stalaktitov a stalagmitov. V jaskyni boli nájdené kosti jaskynného

medveda, ktoré sa do polovice 18. storočia považovali za kosti draka, preto sa jaskyňa nazývala Dračia. K vchodu do jaskyne vedie turistický náučný chodník.

Artikulárny kostol v Svätom Kríži 14, najväčší kostol tohto typu na Slovensku, má dlhé a dosť búrlivé dejiny. Artikulárne kostoly sú drevené protestantské chrámy, ktoré sa stavali po vydaní rakúskym cisárom Leopoldom II. v roku 1681 kódexu umožňujúceho nekatolíkom slobodu vierovyznania. Jeho dva články – 25. a 26. určovali zásady stavania nových chrámov, ktoré museli byť postavené celé z dreva, bez veže a zvonov, v priebehu jedného roka, mimo hraníc miest a obcí, s vchodom situovaným opačným smerom ako osada. Práve takto bol postavený kostol

Kościoł artykularny w Świętym Krzyżu 14 największy tego typu kościoł na Słowacji ma długą i dość burzliwą historię. Kościoły artykularne to drewniane protestanckie świątynie, które powstawały po wydaniu w 1681 roku przez austriackiego cesarza Leopolda II kodeksu, przywracającego niekatolikom swobodę działania. Jego dwa artykuły, 25. i 26., określały zasady wznoszenia przez nich nowych świątyń, które budować można było tylko z drewna, bez wieży i dzwonów, w przeciągu jednego roku, poza granicami miast i wsi, z wejściem usytuowanym w przeciwnym kierunku do osady. Tak właśnie wybudowano kościoł w Paludzy, w przeciągu jednego przepisowego, artykularnego roku 1693. Kościoł, który okazał się zbyt mały, przebudował w 1774 miejscowy cieśla Józef Lang, tak że na parterze i na chórach mógł pomieścić 4 tysiące wiernych. 6 lat później dostawiono częściowo podmurowaną masywną dzwonnice, która harmonijnie wpisała się w istniejącą bryłę. Kiedy Paludza miała zostać zatopiona wodami Liptowskiej Mary, kościoł rozebrano i w latach 1974–82, po gruntownej renowacji, wystawiono na nowo w miejscowości Święty Krzyż.

v Paludzi – v priebehu jedného zákonom stanoveného artikulárneho roku 1693. Kostol, ktorý – ako sa ukázalo – bol príliš malý, prestaval v roku 1774 miestny tesár Jozef Lang tak, že na prizemí a v chóroch mohol kostol pomestiť 4 tisíc veriacich. 6 rokov neskôr bola pristavaná čiastočne murovaná masívna zvonica, ktorá harmonicky dotvára existujúcu budovu. Keď mala byť Paludza zalíata vodami Liptovskej Mary, kostol rozbírali a v rokoch 1974 – 82, po rozsiahlej rekonštrukcii, opäť vybudovali v lokalite Svätý Kríž.

